

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-179>

УДК 336.14:336.22:332.1

# ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

## TAX INSTRUMENTS FOR FORMING AND IMPLEMENTING REGIONAL DEVELOPMENT BUDGET POLICY

**Сідельникова Лариса Петрівна**

доктор економічних наук, професор,  
Херсонський національний технічний університет  
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7182-2923>

**Петух Артем Олексійович**

аспірант,  
Херсонський національний технічний університет  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9938-4273>

**Sidelnykova Larysa, Petukh Artem**

Kherson National Technical University

Досліджено податкові інструменти формування та реалізації бюджетної політики регіонального розвитку України в умовах війни і фіскальної децентралізації. Проведено аналіз структури доходів та податкових надходжень місцевих бюджетів. Встановлено суттєву територіальну нерівномірність податкової бази. На основі аналізу місцевих бюджетів у регіональному розрізі визначено залежність фінансової автономії територій від концентрації підприємницької діяльності, виробничого потенціалу, міграційних процесів, відстані від лінії фронту. Надані пропозиції щодо вдосконалення податкових інструментів регіонального розвитку. Обґрунтовано перспективи реформування регіональної бюджетної політики через диференційовані моделі фіскального вирівнювання з урахуванням податкового потенціалу, впливу війни та особливостей повоєнного відновлення регіонів.

**Ключові слова:** публічні фінанси, бюджетна політика, регіональний розвиток, місцеві бюджети, податкові надходження, податок на доходи фізичних осіб, місцеве оподаткування, децентралізація.

The article is focused on researching the tax instruments for forming and implementing the regional development budget policy of Ukraine under the war and fiscal decentralization. European fiscal practices for forming local budget revenues are studied. An analysis of the structure of revenues and tax revenues of local budgets in Ukraine is conducted, on the basis of which a transformation of the local finance model from transfer-based to self-sufficient is identified through a shift in emphasis from transfer financing to strengthening own revenue bases. Significant territorial unevenness of the tax base has been established. Personal income tax and local taxation have been proven to be dominant in terms of fiscal significance, while rent payments and environmental tax remain secondary, and excise tax enhances fiscal stability. To determine the impact of external challenges on the transformation of tax potential and the deepening of regional asymmetry in the formation of local budget resources, the dynamics of local budget tax revenues in a regional context in 2020 and 2025 are compared. Trends in adjusting regional fiscal proportions in the total tax revenues of local budgets in Ukraine under conditions of hostilities, relocation processes, and economic transformation are identified. Based on an analysis of local budgets in a regional cross-section, the dependence of the financial autonomy of territories on the level of regional economic development, tax potential, economic structure, demographic characteristics, proximity to the front line, and the presence of temporarily occupied territories in the region is determined. Proposals for improving regional development tax instruments, in particular: crediting personal income tax at the taxpayer's place of residence, expanding the regulatory powers of local authorities regarding local taxation, strengthening the role of environmental tax are provided. The perspectives for reforming regional budget policy through differentiated fiscal equalization models, taking into account tax potential, the impact of the war, and the specifics of post-war recovery in the regions, are well-founded.

**Keywords:** public finance, budget policy, regional development, local budgets, tax revenues, personal income tax, local taxation, decentralization.



**Постановка проблеми.** В умовах системної трансформації фінансової системи України регіональна бюджетна політика стає визначальним чинником забезпечення життєздатності територій та ефективним інструментом реалізації стратегічних пріоритетів держави на місцях. Процеси фіскальної децентралізації, що розпочалися понад десятиліття тому, докорінно змінили наукові постулати та практичні механізми управління публічними фінансами, змістивши акцент на автономію і відповідальність органів місцевого самоврядування за формування власного ресурсного потенціалу та забезпечення сталого розвитку громад. Проте динамічний розвиток цієї моделі зіткнувся з безпрецедентними викликами воєнного часу, які вимагають не лише теоретичного переосмислення, а й прагматичного коригування існуючих механізмів бюджетного регулювання.

Повномасштабна війна внесла радикальні корективи у прагматику розбудови регіональних бюджетних відносин, створивши умови жорсткого фіскального стиснення та критичної обмеженості ресурсів. Втрата податкової бази через руйнування промислового потенціалу, релокацію бізнесу та міграцію трудових ресурсів поставила громади перед необхідністю розв'язання складної дилеми: забезпечення першочергових видатків на соціальний захист, цивільну безпеку та підтримку критичної інфраструктури при одночасному збереженні базових стандартів життєдіяльності. У цьому контексті набуває значущості наукове обґрунтування нових підходів до регіональної бюджетної політики для запобігання фінансовому колапсу та збереження керованості бюджетним процесом у кризових регіонах.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасна українська фінансова наука і практика, спираючись на здобутки світової економічної думки, сформувала значний доробок у сфері регіональних бюджетних відносин. Так, Г. Возняк зосереджує увагу на дослідженні сучасної парадигми та визначенні орієнтирів подальших реформ бюджетної політики розвитку регіонів України [1]; В. Дем'янишин і Т. Кізіма – на теоретичній концептуалізації та перспективах розвитку регіональної бюджетної політики [2]. Своєю чергою, А. Пелехатий на засадах поєднання теоретичного аналізу і емпіричних узагальнень поглиблює наукові підходи до концептуалізації домінант і обґрунтування напрямів модернізації бюджетної політики у забезпеченні розвитку територій [3]. Акцент на дослідженні особливостей

бюджетної політики регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні роблять Л. Мельник та В. Ляшенко [4]. У розвиток зазначених наукових підходів, Л. Лисяк та А. Кушнір розглядають бюджетну політику розвитку територій України крізь призму забезпечення стійкості місцевих бюджетів [5]. На ключовій ролі місцевих бюджетів у відновленні регіонального розвитку наголошують і Л. Рябушка, О. Журавка, Д. Салов [6].

Отже, у вітчизняній науковій літературі доволі ґрунтовно розкрито окремі аспекти сутності регіональної бюджетної політики, принципів її формування та основних напрямів модернізації в сучасних умовах.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Разом з тим, дослідження податкових інструментів як складової формування та реалізації бюджетної політики розвитку регіонів, з урахуванням регіональних диспропорцій та специфіки фінансового забезпечення територій в умовах широкомасштабної війни, залишаються фрагментарними, що підкреслює актуальність подальшого наукового опрацювання зазначеної проблематики.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою статті є дослідження податкових інструментів формування та реалізації бюджетної політики регіонального розвитку в умовах воєнного стану та фіскальної децентралізації, а також обґрунтування напрямів підвищення їх ефективності у забезпеченні фінансової спроможності територіальних громад.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Трансформаційні процеси національної економіки в умовах високої невизначеності та посилення системних ризиків, у поєднанні з поглибленням фіскальної децентралізації, зумовлюють зростання ролі регіональної бюджетної політики як вагомого інструменту перерозподілу фінансових ресурсів і забезпечення бюджетної спроможності територіальних громад, визначаючи можливості регіонів щодо сталого соціально-економічного розвитку. Ключовим елементом регіональної бюджетної політики є доходи місцевих бюджетів, обсяг і структура яких визначають рівень фінансової автономії територій, ефективність виконання бюджетних повноважень, а також можливості реалізації інвестиційних програм. У цьому контексті доходи місцевих бюджетів набувають значення не лише фіскального ресурсу, а й інструменту регулювання регіонального розвитку та вирівнювання соціально-економічних диспропорцій.

Основними складовими доходів місцевих бюджетів у європейській фіскальній практиці є податкові надходження та міжбюджетні трансферти. Причому 49,84% локальних бюджетних ресурсів європейських країн ОЕСР формують саме трансферти [7], що означає вагому фінансову залежність місцевих органів влади від центрального рівня. Лише у шести країн ЄС середнє значення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів у 2021-2022 роках становить менше 40,0% (Німеччина, Франція, Швеція, Фінляндія, Латвія та Португалія) [8, с. 55]. Натомість Литва, Естонія, Словацька Республіка і Нідерланди є країнами з найвищою питомою вагою трансфертів – 87,9%; 85,8%; 77,8% та 74,7% відповідно, а найнижчу частку безповоротної фінансової підтримки мають місцеві бюджети Ісландії (8,8%) та Швейцарії (10,5%) [7].

Акумуляовані на локальному рівні податки є вагомим джерелом забезпечення збалансованості муніципальних бюджетів і фінансової автономії органів місцевого самоврядування. Водночас, попри те що в країнах ЄС загальна частка власних податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів становить близько 32%, їхня роль істотно варіюється залежно від інституційної моделі міжбюджетних відносин та ступеня фіскальної децентралізації. Так, Австрія, Естонія, Чеська Республіка, Литва,

Словацька Республіка, Нідерланди, Ірландія є країнами з найнижчою часткою податкових надходжень на місцевому рівні, яка становить менше 15% [7], а на Мальті взагалі не передбачено зарахування податкових надходжень до місцевих бюджетів [8, с. 56]. Натомість Ісландія, Швеція, Швейцарія та Іспанія мають найвищу питому вагу податків у локальних бюджетних доходах: 78,8%; 60,2%; 58,8% та 58,2% відповідно [7].

Повертаючись до вітчизняних реалій, зазначимо, що реформа децентралізації істотно змінила структуру доходів місцевих бюджетів України (табл. 1).

Дані таблиці 1 демонструють високу залежність місцевого самоврядування від державної фінансової підтримки на початковому етапі процесів децентралізації – у 2015 році трансферти з державного бюджету забезпечували 59,08% ресурсів місцевих бюджетів. Разом з тим, до 2025 року ця частка скоротилася більш ніж удвічі, тоді як питома вага податкових надходжень демонструвала випереджаючу динаміку зростання – з 33,36% до 67,10%. Зазначена тенденція підтверджує поступову трансформацію моделі місцевих фінансів від дотаційної до самодостатньої через зміщення акцентів із трансфертного фінансування на зміцнення власної дохідної бази, що цілком узгоджується з концепцією фіскальної децентралізації.

Таблиця 1

## Структура доходів місцевих бюджетах України у 2015-2025 роках, %

Показники	Роки										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Податкові надходження	33,36	40,12	40,03	41,35	48,27	60,57	59,71	70,88	66,59	64,91	67,10
Неподаткові надходження	6,84	5,97	5,17	4,98	4,66	4,55	4,68	3,97	5,59	6,42	5,73
Доходи від операцій з капіталом	0,55	0,38	0,37	0,38	0,52	0,74	0,60	0,41	0,55	0,71	0,79
Від органів державного управління	59,08	53,37	54,29	53,15	46,44	33,97	34,91	24,64	27,18	27,66	26,08
Від ЄС, урядів іноземних держав, МО, донорських установ	0,03	0,02	0,00	0,02	0,01	0,03	0,01	0,04	0,03	0,21	0,19
Цільові фонди	0,14	0,14	0,12	0,12	0,11	0,14	0,10	0,06	0,05	0,09	0,12
Разом доходів	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: сформовано авторами на основі [9; 10]

Отже, податкові надходження стають визначальним інструментом реалізації регіональної бюджетної політики, окреслюючи межі фінансової спроможності територіальних громад. Зміцнення власної податкової бази дозволяє органам місцевого самоврядування мінімізувати залежність від зовнішнього фінансування та забезпечує гнучкість у спрямуванні ресурсів на пріоритетні цілі розвитку з урахуванням регіональної специфіки.

Аналіз результативності використання податкового потенціалу місцевих бюджетів України у 2020-2025 роках дає змогу дослідити особливості застосування податкових інструментів формування та реалізації бюджетної політики регіонального розвитку в умовах критичних зовнішніх викликів: пандемії COVID-19 і повномасштабної російської агресії (табл. 2).

Дані таблиці 2 свідчать, що податок на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) залишається базовим джерелом акумуляції доходів місцевих бюджетів України, формуючи у 2020-2023 роках понад 60% загального обсягу податкових надходжень. Найбільша його питома вага спостерігалася у перші два

роки повномасштабного вторгнення через істотне підвищення обсягів грошового забезпечення представників сектору безпеки і оборони. З 01.10.2023 року «військовий» ПДФО» вилучено до державного бюджету, що спродувало помітне зниження його питомої ваги у доходах місцевих бюджетів протягом наступних бюджетних періодів.

На другому місці за фіскальним значенням перебувають місцеві податки і збори, які формують чверть обсягу податкових надходжень місцевих бюджетів України. Вітчизняна система місцевого оподаткування демонструє високу адаптивність – незважаючи на певне скорочення її питомої ваги у 2022 році (до 21,42%), номінальні надходження місцевих податків і зборів стабільно зростали, досягнувши 135,3 млрд грн у 2025 році. Це свідчить про здатність малого та середнього бізнесу генерувати стабільні доходи навіть в умовах воєнних викликів та стабілізуючу роль майнового оподаткування як найменш вразливого до зовнішніх шоків джерела доходів.

Сумарна питома вага решти податкових джерел не перевищувала 15%, досягнувши пікових значень у завершальні два роки пері-

Таблиця 2

## Структура податкових надходжень місцевих бюджетів України у 2020-2025 роках

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	сума, млрд грн	пит. вага, %										
Податок на доходи фізичних осіб	177,8	62,25	212,2	61,21	272,2	69,17	289,4	66,61	257,5	58,38	300,3	59,52
Податок на прибуток підприємств	9,8	3,43	16,1	4,64	13,5	3,43	15,4	3,54	27,9	6,33	23,6	4,68
Рентна плата	4,6	1,61	8,6	2,48	8,8	2,24	6,0	1,38	6,6	1,50	6,6	1,31
Акцизний податок	15,6	5,46	17,8	5,13	13,1	3,33	22,4	5,16	27,8	6,30	37,1	7,35
Місцеві податки і збори	75,7	26,51	89,9	25,93	84,3	21,42	100,0	23,01	119,8	27,16	135,3	26,82
Екологічний податок	2,1	0,74	2,1	0,61	1,6	0,41	1,3	0,30	1,5	0,34	1,6	0,32
Разом податкових надходжень	285,6	100,0	346,7	100,0	393,5	100,0	434,5	100,0	441,1	100,0	504,5	100,0

Джерело: сформовано авторами на основі [10]

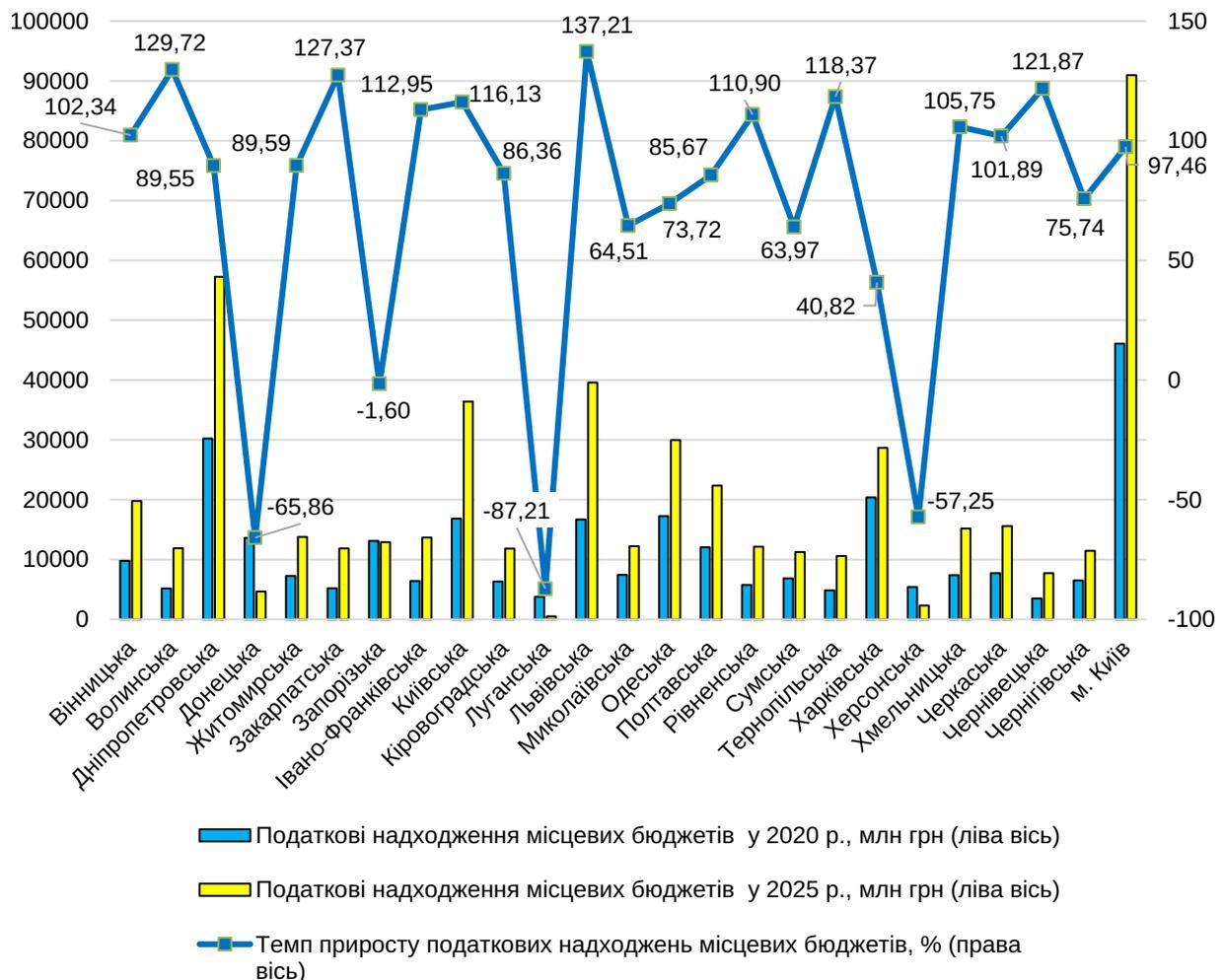
оду. Це зумовлено зростанням фіскального значення акцизного податку і структурним перерозподілом доходів після вилучення «військового» ПДФО. Водночас рента та екологічний податок залишаються переважно допоміжними податковими інструментами, що свідчить про їх обмежений вплив на фінансову самодостатність територіальних громад.

Для оцінки впливу зовнішніх викликів на трансформацію податкового потенціалу та поглиблення регіональної асиметрії в наповненні бюджетів розглянемо динаміку податкових надходжень місцевих бюджетів у регіональному розрізі на початку і наприкінці визначеного періоду (2020-2025 роки) та розрахуємо відповідні темпи приросту (рис. 1).

За даними рис. 1, найбільший приріст податкових надходжень місцевих бюджетів цілком очікувано спостерігається в регіонах підвищеної концентрації релокованого бізнесу та внутрішньо переміщених осіб, а саме:

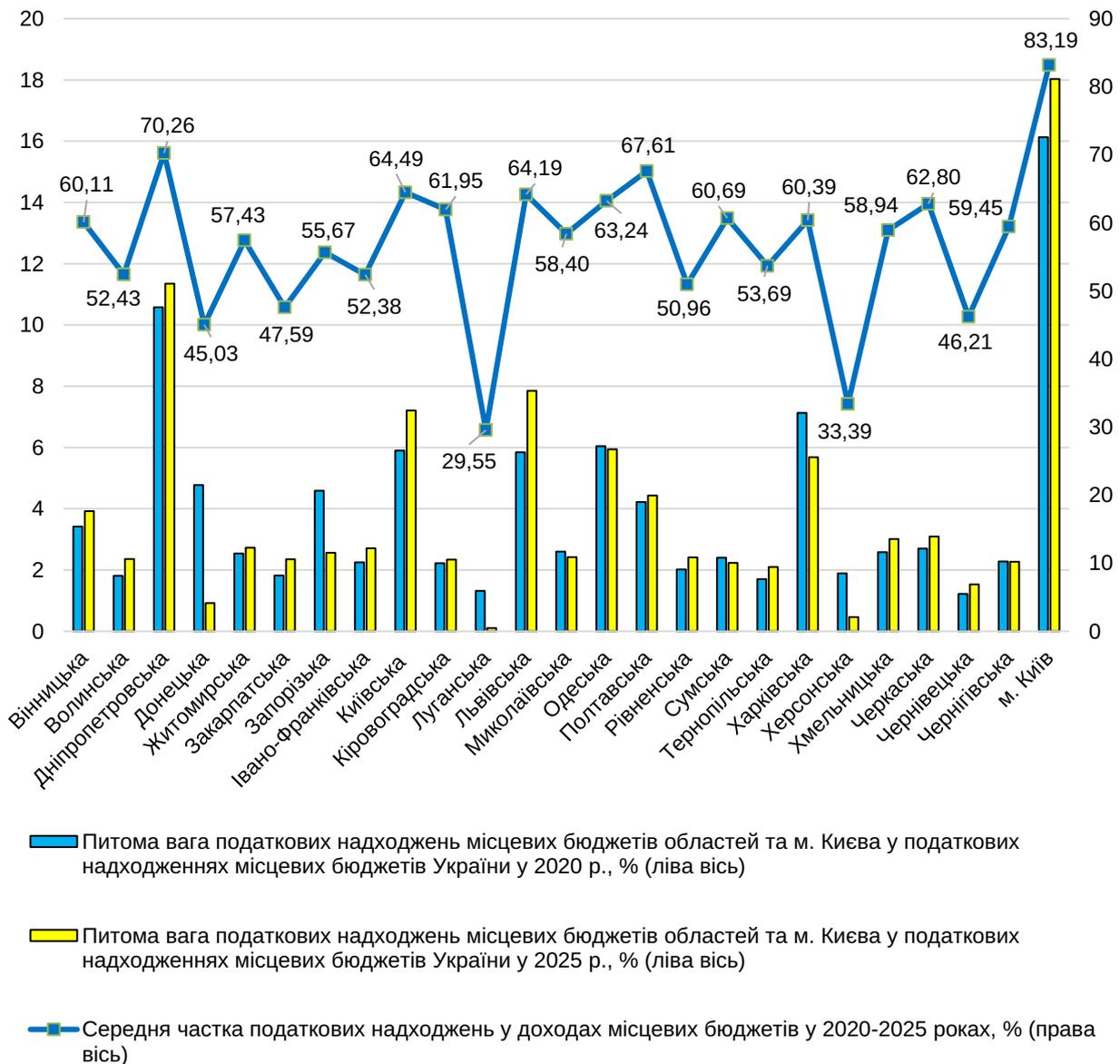
Львівська (+137,21%); Волинська (+129,72%); Закарпатська (+127,37%); Чернівецька (+121,87%); Тернопільська (+118,37%); Київська (+116,13%); Івано-Франківська (+112,95%); Рівненська (+110,90%) області. Натомість регіони, частина територій яких перебуває під тимчасовою окупацією, характеризуються найбільш масштабними втратами податкової бази та відповідно акумульованих податків і зборів: Луганська (-87,21%); Донецька (-65,86%); Херсонська (-57,25%); Запорізька (-1,60%) області.

Динамічні зсуви у формуванні номінальних обсягів податкових надходжень місцевих бюджетів, спричинені нерівномірним впливом воєнних викликів, релокаційних процесів та трансформацією економічної активності, зумовили коригування регіональних фіскальних пропорцій, що проявилось у перерозподілі часток регіонів у загальному обсязі таких надходжень (рис. 2).



**Рис. 1. Динаміка податкових надходжень місцевих бюджетів у регіональному розрізі у 2020 та 2025 роках**

Джерело: сформовано авторами на основі [10]



**Рис. 2. Фіскальне значення податкової складової доходів місцевих бюджетів у регіональному розрізі у 2020 та 2025 роках**

*Джерело: сформовано авторами на основі [10]*

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

За даними рис. 2, абсолютним лідером у генеруванні податкової бази місцевого самоврядування залишається м. Київ, частка якого збільшилася з 16,13% до 18,03% впродовж досліджуваного періоду. Це зумовлено високим рівнем концентрації підприємницької діяльності та фінансових ресурсів, розвинутою інфраструктурою, значною кількістю об'єктів майнового оподаткування, стійкістю економічної активності навіть в умовах війни.

Зростання фіскальної ролі демонструють також місцеві бюджети Дніпропетровської, Львівської та Київської областей внаслідок підсилення економічного потенціалу цих регі-

онів за рахунок релокованого бізнесу та припливу внутрішньо переміщених осіб, що розширило базу оподаткування.

Водночас частки таких традиційно фіскально спроможних регіонів, як Харківська, Одеська та Запорізька області, скоротилися, що є прямим наслідком систематичного ракетного та дронного терору з боку російської федерації, руйнування виробничої й транспортної інфраструктури, зниження економічної активності через безпекові ризики.

Регіони із значною площею тимчасово окупованих територій (Донецька, Херсонська, Луганська області) продукують критично малі

обсяги податкових надходжень до місцевих бюджетів, що знизило їхню питому вагу у 2025 році до 0,92%; 0,46%; 0,10% відповідно.

Крім того, на рис. 2 наведені середні значення частки податкових надходжень у доходах місцевих бюджетів в період 2020-2025 років, що відображають рівень фінансової автономії громад та їхню здатність забезпечувати видатки за рахунок власних джерел.

Так, найвищі показники фінансової автономії демонструють місцеві бюджети м. Київ та Дніпропетровської області, де в середньому 83,19% та 70,26% доходів відповідно забезпечені реалізованою податковою базою. До групи з високим рівнем фінансової автономії (60-70% доходів місцевих бюджетів формуються за рахунок податкових надходжень) належать Полтавська, Київська, Львівська, Одеська, Черкаська, Кіровоградська, Сумська, Харківська та Вінницька області. 50-60% бюджетних ресурсів місцевого самоврядування забезпечують податковими джерелами Чернігівська, Хмельницька, Миколаївська, Житомирська, Запорізька, Тернопільська, Волинська, Івано-Франківська та Рівненська області.

Натомість високу залежність від державної підтримки показують Закарпатська, Чернівецька, Донецька області, в дохідній частині зведених бюджетів яких переважають трансферти. Найбільш критичним є стан у Херсонській та Луганській областях, де масштаб фіскальних втрат прямо корелює з рівнем територіальної експансії агресора, внаслідок чого податкові надходження формують лише 33,39% та 29,55% доходів місцевих бюджетів відповідно, а більша частина регіональних потреб фінансується за рахунок дотацій і субвенцій з державного бюджету.

Окремої уваги заслуговує ситуація у Запорізькій області, де при рівні тимчасової окупації понад 70% територій, втрати податкових надходжень склали лише 1,60% порівняно з 2020 роком, а більше половини бюджетних доходів продовжують формуватися за рахунок податкових джерел. Така стійкість зумовлена збереженням контролю над потужним індустріальним вузлом – м. Запоріжжя і прилеглими районами, де зосереджено понад 60% економічного потенціалу області, а також специфікою реєстрації великих платників податків, що дозволило втримати фіскальну базу регіону від безпрецедентного обвалу,

характерного для Луганської і Херсонської областей.

Підсумовуючи, зазначимо, що формування доходів місцевих бюджетів України в частині податкових надходжень в умовах війни характеризується суттєвою територіальною нерівномірністю, зумовленою відмінностями у рівні економічного розвитку регіонів, податковому потенціалі, структурі господарського комплексу і демографічних характеристиках, наближеності до лінії фронту, наявності в регіоні тимчасово окупованих територій.

**Висновки.** Посилення процесів фіскальної децентралізації, з одного боку, розширило фінансові можливості місцевих бюджетів, з іншого – загострило проблему регіональної диференціації податкової бази, що безпосередньо впливає на спроможність як окремих територіальних громад, так і регіонів загалом самостійно фінансувати потреби розвитку.

Це зумовлює необхідність системної модернізації регіональної бюджетної політики, яка має трансформуватися від моделі «виживання та латання дірок» до стимулювання точок економічного зростання. У контексті вдосконалення податкових інструментів доцільно: по-перше, запровадити механізм зарахування ПДФО за місцем проживання платника (а не виключно за місцем реєстрації роботодавця), що сприятиме відновленню фінансової спроможності деокупованих та сільських громад; по-друге, розширити регуляторні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері місцевого оподаткування; по-третє, посилити фіскальну роль екологічного податку через збільшення частки його зарахування до місцевих бюджетів для фінансування проєктів «зеленого» відновлення; по-четверте, стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу через оптимізацію податкових ставок, запровадження фіскальних преференцій для новостворених підприємств та розширення видатків розвитку на розбудову бізнес-інфраструктури громад.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з удосконаленням регіональної бюджетної політики шляхом розробки диференційованих моделей фіскального вирівнювання, які враховують потенціал податкових інструментів наповнення місцевих бюджетів, масштаби впливу воєнних дій та специфіку відновлення регіонів у повоєнний період.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Возняк Г.В. Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ : монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2016. 520 с.
2. Дем'янишин В.Г., Кізіма Т.О. Регіональна бюджетна політика: теоретична концептуалізація та перспективи розвитку. *Регіональна економіка*. 2016. № 4. С. 91-99.
3. Пелехатий А.О. Бюджетна політика у забезпеченні розвитку територій: концептуальні домінанти та напрями модернізації : монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 386 с.
4. Мельник Л.М., Ляшенко В.М. Бюджетна політика регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1173-1178.
5. Лисяк Л.В., Кушнір А.І. Бюджетна політика розвитку територій України та забезпечення стійкості місцевих бюджетів. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 1(67). С. 154-162.
6. Рябушка Л.Б., Журавка О.С., Салов Д.О. Роль місцевих бюджетів у відновленні регіонального розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 214-221.
7. Prorok T., Calzola S. European Local Government Finances and Local Autonomy. *KDZ - Centre for Public Administration Research*. 30.06.2023. URL: <https://www.kdz.eu/en/news/blog/european-local-government-finances-and-local-autonomy> (дата звернення: 25.01.2026).
8. Карпенко М.Ю. Формування доходів місцевих бюджетів у країнах Європейського Союзу. *Бізнес Інформ*. 2023. № 8. С. 53-64.
9. Статистичні щорічні збірники Міністерства фінансів України «Бюджет України». *Сайт Міністерства фінансів України*. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення: 25.01.2026).
10. Звітність про виконання Зведеного бюджету України. *Open Budget*. URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 25.01.2026).

## REFERENCES:

1. Vozniak H.V. (2016) Biudzhetna polityka rozvytku rehioniv Ukrainy: suchasna paradyhma ta oriientyry podalshykh reform [Budget policy for the development of Ukraine's regions: the current paradigm and guidelines for further reforms]. Lviv: DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy» [in Ukrainian].
2. Demianyshyn V.H., Kizyma T.O. (2016). Rehionalna biudzhetna polityka: teoretychna kontseptualizatsiia ta perspektyvy rozvytku [Regional budget policy: theoretical conceptualization and prospects for development]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, vol. 4, pp. 91-99.
3. Pelekhatiy A.O. (2019) Biudzhetna polityka u zabezpechenni rozvytku terytorii: kontseptualni dominanty ta napriamy modernizatsii [Budget policy in ensuring regional development: conceptual priorities and directions for modernization]. Lviv: Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
4. Melnyk L.M., Liashenko V.M. (2017). Biudzhetna polityka rehionalnoho rozvytku v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini [Regional development budget policy in the context of decentralization of power in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, vol. 13, pp. 1173-1178.
5. Lysiak L.V., Kushnir A.I. (2020). Biudzhetna polityka rozvytku terytorii Ukrainy ta zabezpechennia stiikosti mistsevykh biudzhetiv [Budget policy for the development of Ukraine's territories and ensuring the sustainability of local budgets]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific view: economics and management*, vol. 1 (67), pp. 154-162.
6. Riabushka L.B., Zhuravka O.S., Salov D.O. (2024). Rol mistsevykh biudzhetiv u vidnovlenni rehionalnoho rozvytku [Local budgets' role in regional development recovery]. *Biznes Inform - Business Inform*, vol. 4, pp. 214-221.
7. Prorok T., Calzola S. European Local Government Finances and Local Autonomy. *KDZ – Centre for Public Administration Research*. 30.06.2023. URL: <https://www.kdz.eu/en/news/blog/european-local-government-finances-and-local-autonomy> (accessed January 25, 2026).
8. Karpenko M.Iu. (2023). Formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetiv u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Local budget revenue formation in European Union countries]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 8, pp. 53-64.
9. Statystychni shchorichni zbirnyky Ministerstva finansiv Ukrainy «Biudzhet Ukrainy» [Statistical annual collections of the Ministry of Finance of Ukraine 'Budget of Ukraine']. *Sait Ministerstva finansiv Ukrainy - Website of the Ministry of Finance of Ukraine*. Available at: <https://www.mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (accessed January 25, 2026).
10. Zvitnist pro vykonannia Zvedenoho biudzhetu Ukrainy [Reporting on the execution of the Consolidated Budget of Ukraine]. *Open Budget*. Available at: <https://openbudget.gov.ua> (accessed January 25, 2026).

Дата надходження статті: 05.12.2025

Дата прийняття статті: 20.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025